

2021-04-13
Rev 2021-04-16

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr MSN 2021/35
KFKS 2021/137

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Yttrande över promemorian "Ordning och reda på avfallet"

Miljödepartementets d.nr. M2021/00207

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut: Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande, angående Miljödepartementets remiss av promemorian "Ordning och reda på avfallet", enligt tjänsteskrivelsen daterad den 13 april 2021.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutar för egen del att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun har fått promemorian "Ordning och reda på avfallet", med förslag till ändringar i miljöbalken och flera förordningar som berör avfallshantering, på remiss från Miljödepartementet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022 och förordningarnas ändringar den 1 juni 2021. Ändringarna syftar till att försvåra för oseriösa avfallsföretag att starta verksamheter som drivs i konkurs och lämnar kommuner med stora saneringskostnader. Ändringarna ska även underlätta masshantering som uppstår i samband med bygg- och exploateringsprojekt.

Förslaget till yttrande beskriver att det är positivt med förändringar som gör det enklare att hantera jord- och bergmassor från exploateringsprojekt. De föreslagna ändringarna går åt rätt håll, men det hade varit bättre om massorna lättare kunde klassas om från avfall till produkt. Det är även bra att förändringarna minskar risken för oseriös avfallshantering, som lämnar stora saneringskostnader på kommunerna. Om ändringarna genomförs så kommer det att behövas tydlig tillsynsvägledning, som förklarar både definitioner och hur myndigheten ska förhålla sig till ändrade krav.

Ärendet

Miljödepartementet har skickat promemorian *Ordning och reda på avfallet* på remiss till Nacka kommun. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden förbereder ärendet åt

kommunstyrelsen. Inför MSNs beslut har Nacka Vatten och Avfall AB samt kommunens driftenheter tillfrågats.

Föreslagna ändringar

Sammanfattningsvis föreslås följande förändringar:

- En ny bestämmelse i miljöbalken som ger tillsynsmyndigheter som handlägger en anmälan om miljöfarlig verksamhet möjlighet att kräva att verksamhetsutövaren ställer säkerhet för kostnaderna att avhjälpa en möjlig, framtida miljöskada, och eventuella andra återställningsåtgärder som verksamheten kan leda till.
- En förändring i miljöbalken, som gör att tillsynsmyndigheten måste anmäla misstankar om brott mer skyndsamt.
- En utvidgning av en befintlig straffbestämmelse i miljöbalken, vilket innebär att straff kan utdömas när någon lämnar avfall till någon som inte har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för avfallshanteringen.
- En ny bestämmelse i avfallsförordningen om att den som ansvarar för avfall ska se till att avfallet blir behandlat om det inte är motiverat med ytterligare lagring av avfall som en del av att samla in det.
- Ändringar i bestämmelserna om tillstånds- och anmälningsplikt i 29 kap. miljöprövningsförordningen för mekanisk bearbetning och sortering av icke-farligt avfall och lagring av icke-farligt avfall, som en del av att samla in det. Ändringarna gör det tydligare vilka verksamheter som ska omfattas av tillstånds- respektive anmälningsplikt.
- Undantag från tillstånds- och anmälningsplikt enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen för åtgärder som vidtas med icke-förorenad jord eller annat icke-förorenat naturligt förekommande material som schaktas ur i samband med en byggverksamhet där det är säkerställt att materialet kommer att användas i sitt naturliga tillstånd för anläggningsändamål i anslutning till den plats där schaktningen utfördes. Sådana massor föreslås även undantas från förordningen om deponering av avfall.
- Tillägg i miljöprövningsförordningen, så att anmälan om behandling av avfall som omfattas av 29 kap., ska innehålla uppgifter om de mängder avfall som ska lagras inför och efter behandlingen. Det föreslås även att ett föreläggande om försiktighetsmått med anledning av en sådan anmälan ska innehålla specifika villkor om mängd avfall som lagras inför och efter behandling.

Hur berörs Nacka?

Förslaget till ändringarna grundas på flera aktuella frågor om avfall. Det som berör Nacka kommun mest idag är ändringarna som är gjorda för att underlätta hanteringen av berg- och jordmassor som uppkommer i samband med byggprojekt. Ändringarna förtydligar att det inte krävs tillstånd eller anmälan för att återanvända den typen av massor på plats. De underlättar dessutom masshanteringen genom att göra att medelstora massupplag kräver anmälan istället för tillstånd. Ett upplag motsvarande den storlek som Skanska anmält i Gungviken skulle troligen omfattas av tillståndsplikt – dels utifrån omfattningen och dels utifrån att de föreslagna ändringarna inte innehåller formulering om undantag för avfall som ska användas för bygg- och anläggningsändamål. För Nacka

kommun och andra kommuner med många byggprojekt, skulle förslaget innebära att regelverket blir tydligare och att fler beslut om hantering av schaktmassor och entreprenadberg kan hanteras på kommunal nivå med anmälningar.

Andra ändringar är för att minska problemen med företag som har som affärsidé att anmäla mellanlagring och behandling av avfall, när de i själva verket flyttar avfall mellan olika anläggningar utan att behandla avfallet. Det finns ett antal sådana verksamheter i regionen, som övergivits och blivit okontrollerade deponier – ibland med långvariga och svårhanterliga bränder i upplagen. Det finns ingen sådan verksamhet i Nacka kommun, men polisen varnar för att nya anläggningar av den här typen planeras i regionen. De föreslagna ändringarna gör det lättare att handskas med sådana verksamheter, och andra anmälningspliktiga verksamheter som riskerar att leda till skador i miljön, om de kommer till Nacka.

Miljöenheten bedömer att förslaget uppfyller målet att försvåra för oseriösa avfallsföretag och förenkla hanteringen av rena massor i bygg- och exploateringsprojekt. Dessutom innehåller förslaget förtydliganden som bör minska tvister och domstolsprövningar i masshanteringsärenden. Däremot tillför förslaget nya tillsynsmoment, vilket innebär att ny tillsynsvägledning kommer att behövas. De nya tillsynsmomenten behöver dessutom vägas mot andra tillsynsuppgifter.

Ekonomiska konsekvenser

Idag innebär definitionen av avfall att hanteringen av jord- och bergmassor från byggprojekt ofta är förknippad med en omfattande byråkrati, trots att massorna kan återanvändas och ofta behövs i andra projekt. Det försvårar i sin tur en god resursanvändning, orsakar fördröjning och stora kostnader för projekt med överskottsmassor. De föreslagna ändringarna innebär vissa förenklingar i regelverket kring hantering av berg och jord från byggprojekt, men eftersom massorna i huvudsak fortfarande klassas som avfall så kvarstår problemet med att massorna bedöms utifrån rubriken "avfall" istället för deras innehåll. Den största lättnaden är att rena och naturliga massor som återanvänds på plats inte kräver bedömning av myndighet i förväg. Även små till medelstora upplag, samt kortvariga upplag, blir enklare att konstruera, eftersom de kan hanteras med anmälan istället för ansökan. För stora upplag kvarstår tillståndsplikt enligt förslaget. Sammantaget innebär de föreslagna ändringarna minskade kostnader i exploateringsprojekt jämfört med idag, men regelverket skulle fortfarande ge stora merkostnader i exploateringsprojekt med massöverskott.

Förslaget innebär även ett förtydligande av saker som är otydligt i dagens lagstiftning, vilket ska minska behovet av rättslig prövning av gränsen mellan vad som ska anmälas och vad som kräver tillstånd. Om detta leder till mindre domstolsprövningar så kommer det att gå att konstruera anläggningarna snabbare. Det innebär mindre stopptid, som är kostsam för projekt.

Förslaget ska även minska risken för att kommuner får ta över saneringsansvaret för miljöfarliga verksamheter som drivits i konkurs.

Konsekvenser för barn

Förslaget försvårar för oseriös avfallshantering, vilket innebär mindre risk utsläpp, förorening och brand. Det gör miljön säkrare för våra barn, både idag och i framtiden.

Miljöenheten

Per Enarsson
Enhetschef

Miljöenheten

Tore Liljeqvist
Gruppchef

Bilagor:

1. Förslag till yttrande
2. Promemoria, Ordning och reda på avfallet